

Deze week zendt BNN de
'Nationale IQ Test 2011' uit.
Maar wat nou als je slimheid
hoog boven alle gemiddelden
uittorent? De hoogbegaafde
vindt het allemaal zo
makkelijk nog niet.

De hoogbegaafde snapt er niets van

Joella (25) had geen idee waarom ze zich altijd anders voelde en begreep niet waarom niemand in zulke grote sprongen dacht als zij. Totdat ze ontdekte dat ze hoogbegaafd was. "Als kind voelde ik me soms abnormaal. Ik had andere interesses, las boeken op mijn kamertje. Gewone boeken van Carry Slee, maar ook over planeten, dieren en wetenschap. Toen ik drie was, leek het alsof ik al kon lezen, maar in werkelijkheid kende ik alle verhalen uit mijn hoofd. Mijn ouders vonden dat ik anders was dan mijn broertjes en zusjes. Ik dacht veel na over moeilijke dingen. Waarom zijn we hier? Waarom leven we? Hoe kan het dat mensen van elkaar verschillen, terwijl we toch een beetje hetzelfde zijn? Mijn ouders hadden daar vaak geen antwoord op en werden er ook een beetje gek van. Ik schreef veel van die gedachtes, vragen en mijn theorieën op. Bijvoorbeeld over het leven en de natuurwetten. Grappig was dat jaren later 'The Secret' uitkwam. Die film ging precies daarover. Het was het verhaal dat ik als negenjarige al bedacht had."

IK BEN DRIE EN IK FILOSOFEEER

Op jonge leeftijd dacht Joella zeker te weten dat ze piloot wilde worden. Dus terwijl andere kinderen buiten aan het krijten waren, bestudeerde ze alles over

vliegtuigen. "Ik piekerde over wat ik later nog meer zou moeten gaan doen. Er was immers zo veel mogelijk. Op de basisschool was niemand daarmee bezig en was het ook niet de bedoeling dat je al zo ver vooruit dacht. We moesten gewoon het lesboek volgen. Beginnen bij het eerste hoofdstuk en zo verder werken. Dat was helemaal niets voor mij. Als ik ergens kennis over moest krijgen, wilde ik eerst weten waarom. Waarvoor ga ik het gebruiken? Is het wel relevant? Op de middelbare school was er nog minder ruimte voor doorvragen. De leraar had vaak geen antwoord en we moesten altijd snel doorwerken, omdat we anders niet alle lesstof konden behandelen. Ik raakte minder gemotiveerd en ging meer mijn eigen weg. Ik dacht zelf veel na en volgde de lesstof niet. Daardoor leek het alsof ik niet geïnteresseerd was. Ik begon slechte cijfers te halen en ben uiteindelijk niet verder gekomen dan het derde jaar. Ik ben een echte drop-out."

Ook **Martine (25)** had interesses die anders waren dan die van haar leeftijdsgenoten. "Ik ben er pas twee jaar geleden achter gekomen dat ik hoogbegaafd ben, maar onbewust weet ik het ongeveer sinds mijn tiende. Ik kende als kind niemand die honderd of meer pagina's per uur kon

lezen en dan ook nog eens alles kon onthouden. Ik heb nooit moeite hoeven doen op school. Op de basisschool las ik al boeken van Virginia Andrews, Stephen King en Tom Clancy. En ik wist alles over de Egyptische mythologie en de Kelten. Af en toe was dat lastig. Andere kinderen van mijn leeftijd wisten daar namelijk nog niks over. Ik dacht ook veel na over het ontstaan van het leven. Daar hoefde ik bij leeftijdsgenoten niet mee aan te komen. Ik was anders dan andere kinderen. Ik had snel dingen af en hoefde nooit huiswerk te maken. Toen ik groter werd, hoefde ik ook nooit te studeren voor een tentamen. Dat ik zoveel las over ingewikkelde zaken, hield ik voor me. Mijn ouders wisten zich geen houding te geven als ik weer met lastige vragen kwam. Ze vonden het vervelend als ik familie verbeterde wanneer het over feitenkennis ging. Mijn vader en moeder hebben er wel voor gezorgd dat ik thuis alles kon vragen, maar alleen als er geen andere mensen bij waren. Ze hebben er ook op aangedrongen dat ik het er in gezelschap niet over had. Dat vonden ze moeilijk."

"Dat is dus het ergste wat je kunt doen," zegt Laetitia Hooft, voorzitter van het Landelijk Informatiecentrum voor Hoogbegaafdheid (LICH). "Wanneer kinderen zich voortdurend moeten aanpassen of niet mogen zijn wie ze zijn, beschadigt dat hun zelfbeeld. Vooral meisjes kiezen er eerder voor om zich aan te passen aan de meerderheid. Zo worden ze stille, onzichtbare meisjes en krijgen ze allerlei lichamelijke klachten zoals hoofd- en buikpijn. In betere gevallen krijgen ze thuis wel uitdaging. Kunnen ze lezen over sterrenkunde en mogen ze filosoferen. Maar als dat niet kan, dan worden sommige meisjes erg onzeker."

SOCIAAL MAAR ONHANDIG

Els (27) hoorde er niet bij op de middelbare school, deed weinig leuke dingen en voelde zich eenzaam. "Ik werd gepest.

'Ik kende niemand die honderd pagina's per uur kon lezen en dan ook alles onthield'

'Ik mocht van mijn ouders geen moeilijke vragen stellen in gezelschap'

Joella: "Ik kon mijn hoogbegaafdheid vroeger goed camoufleren, maar kon niet volledig mezelf zijn. Want als ik mezelf was, was ik een vreemde eend in de bijt. Dat is eigenlijk nog steeds zo. Ik doe enorm veel tegelijk en ben erg gedreven. Vriendinnen vinden dat soms raar. Ik schrijf, maak muziek, lees veel, wil constant nieuwe ondernemingen beginnen, ben model en schilder. Juist door dat fanatisme moet ik me ook kunnen afsluiten. Ik moet gemiddeld een uur of twee per dag mijn koptelefoon opzetten, zodat ik me terug kan trekken. Als ik uit eten ga met een groep, dan moet ik even alleen naar buiten om muziek te luisteren. Dat geeft me rust in mijn hoofd." Joella heeft op dit moment geen werk. Ondanks haar grote ambities en vele interesses. "Bij twee banen had ik voorspeld dat het bedrijf failliet zou gaan. Als medewerker moet je dat nooit zeggen tegen je baas, want dat kost je de kop. Maar uiteindelijk had ik wel gelijk. Voor volwassen hoogbegaafden is het soms best moeilijk om te overleven op de werkvloer. Voortdurend moet ik op mijn tong bijten, hoewel ik weet dat sommige dingen gewoon makkelijker kunnen."

Els vindt het nog steeds lastig om vriendinnen te maken. "Als ik iemand leuk vind, ben ik meteen enthousiast. Dan kan ik mezelf niet inhouden. Roep ik meteen: 'Oh, we gaan koffie drinken,' en 'zullen we dit gaan doen?' Dat stoot mensen af. En op mijn werk zeg ik af en toe dingen die anderen niet snappen. Ik val toch een beetje buiten de boot, ben slecht in oppervlakkige *social talk*. Ik denk daarvoor te ingewikkeld en ben mensen al tien stappen voor. Ik heb nu ongeveer een jaar een baan, maar nog steeds vind ik het lastig om tijdens de gesprekken in de koffiepauze in te schatten wat een normale opmerking is en wat niet."

Els heeft een vriend. Een elektricien, met een mbo-opleiding. "Hij snapt dat ik >

Dan traptten ze de rugzak van mijn fiets, omdat ik anders was en dingen zei die anderen niet begrepen." Els weet dat ze sociaal niet zo vaardig is, iets wat vaak voorkomt bij hoogbegaafden. Als kind volgde ze daarom een sociale cursus en ging ze in een zomervakantie naar de universiteit van Dublin, waar jaarlijks hoogbegaafde kinderen uit de hele wereld samenkwamen. "Dat was fijn. Ik ontmoette daar mensen die hetzelfde waren als ik. Mijn ouders begrepen me vaak niet. Daarom hadden we veel ruzie. Ik sloeg in mijn gedachten een heleboel stappen over, waardoor ze me niet meer snapten. Op school kon ik niet meegaan met wat klasgenootjes interessant en leuk vonden. Ze waren bezig met uitgaan, jongens en muziek. Ik probeerde weleens aan te haken, maar dan zei ik rare dingen zonder dat ik het doorhad. Dan had ik het over iets wat ik in de krant had gelezen, terwijl het daar helemaal niet over ging. Ik weet nog goed dat ik het boek van Nostradamus geleend had bij de bieb. Dat is die kerel uit de middeleeuwen die allerlei dingen voorspelde. En dan vertelde ik op school dat hij gezegd had dat de wereld zou vergaan. Iedereen lachte me uit. Achteraf best logisch, maar op dat moment had ik dat niet door."

OVERLEVEN OP DE WERKVLOER

Voor hoogbegaafden is het belangrijk dat ze omgaan met mensen die hetzelfde zijn.

DOE DE TEST

- Ben je snel vervuild?
- Praat je graag veel en snel?
- Heb je de neiging om andermans zinnen af te maken?
- Ben je steeds op zoek naar nieuwe (intellectuele) prikkels?
- Praat je met je vrienden/vriendinnen over andere dingen dan de meeste mensen?
- Ben je gevoelig voor indrukken?
- Pas je vaak slecht in een groep?
- Word je soms wanhopig van die trage mensen om je heen?
- Zijn jouw normen strenger dan die van 'de maatschappij'?
- Heb je een zelfstandig beroep of een functie met veel vrijheid en afwisseling?

Beantwoord je vijf of meer vragen met een 'ja', dan ben je misschien hoogbegaafd. Deze vragenlijst is afkomstig van Mensa, een internationale organisatie voor zeer intelligente mensen. Je kunt bij Mensa een officiële IQ-test laten doen om te kijken of je inderdaad hoogbegaafd bent. Zie voor meer info mensa.nl.

◀ anders en ingewikkelder denk. Vaak leg ik de dingen ook aan hem uit. Hoewel ik wel moet bekennen dat hij tijdens gesprekken niet alles uit me haalt wat erin zit, omdat we niet de diepte in kunnen gaan. Maar dat mis ik niet. Daar heb ik ook studievriendinnetjes voor.”

Rianne van de Ven coacht hoogbegaafde volwassenen die net weten dat ze hoogbegaafd zijn of er nog over twijfelen. Ze benadrukt dat er inderdaad vaak problemen zijn, maar dat het echt niet altijd mis hoeft te gaan. “Ik ben zelf hoogbegaafd en denk dat de meeste lastige punten van hoogbegaafdheid eigenlijk ‘doorgeslagen’ positieve punten zijn. Resultaatgerichtheid wordt dan drammerigheid. Gevoeligheid wordt overgevoeligheid. Gedrevenheid wordt fanatisme. En genuanceerd zijn, wordt gemierenneuk. De meeste mensen die ik coach, hebben het gevoel niet alles uit hun leven te halen wat erin zit. Samen gaan we dan aan de slag en proberen we het vaak lage zelfbeeld te verhogen.”

SLIM ZONDER ZORGEN

Maar soms heb je die hoogbegaafde factor van jezelf helemaal niet door. **Carmen (23)** weet pas een jaar dat haar IQ grote hoogtes kent en daar heeft ze geen problemen mee. Ook vroeger voelde ze zich niet anders. Ze wist wel dat ze slim was, maar kreeg altijd extra lesstof aangeboden. Ze liet zich testen op hoogbegaafdheid uit nieuwsgierigheid. “Ik wilde altijd juf worden, dus heb ik de pabo gedaan. De opleiding stelde alleen niet zo veel voor. Het klinkt misschien uit de hoogte, maar het niveau sloeg nergens op. Gelukkig had ik het wel gezellig met klasgenoten. In mijn laatste jaar deed ik onderzoek naar speciaal onderwijs voor hoogbegaafde kinderen. Daarna ging ik werken op zo’n school en ik herkende veel in hen. Toen heb ik me laten testen en bleek ik ook hoogbegaafd te zijn. Ik heb er nooit last van gehad. En het is nu juist handig dat ik de kinderen goed begrijp. Veel mensen denken dat

hoogbegaafden alleen maar problemen hebben. Maar neem mij als voorbeeld: ik heb nergens last van. Natuurlijk denk ik bij een vergadering weleens: kan het niveau ietsje omhoog? En in gesprekken met anderen moet ik me aanpassen, maar dat heb ik altijd gedaan.” Haar vriend leerde ze kennen op een forum voor hoogbegaafden. Ze mailden wat heen en weer en bleken een klik te hebben. “We leerden elkaar snel kennen, omdat we meteen zo diep konden gaan in gesprekken. Hij denkt op hetzelfde niveau. Nu heb ik ook weleens dat ik hem in de rede val. ‘Ja, ik was nog niet klaar met mijn verhaal,’ zegt hij dan verontwaardigd. Maar ik weet dan allang wat hij wil vertellen. Wij denken hetzelfde. Voor de rest van de wereld moet je automatisch meer uitleggen, maar tussen ons hoeft dat niet.” ●

Om privacyredenen zijn de namen van Martine en Els gefingeerd.

‘Als ik uit eten ga met een groep, dan moet ik even alleen naar buiten om muziek te luisteren’

TEST HET OP TV

Op 18 januari zendt BNN de ‘Nationale IQ Test 2011’ uit. Het intelligentiequotiënt is een van de graadmeters om te bepalen of iemand hoogbegaafd is. Het gemiddelde IQ ligt op 100. Vanaf 130 ben je hoogbegaafd. Meest bedroevende score ooit was van Bonnie St. Claire die in 2007 een IQ van 52 bleek te hebben. Dat is nog lager dan een orang-oetan. Volgens Bonnie lag het aan een defect stemkastje. Volgens BNN functioneerde het kastje prima.

MEER SLIMME INFO

Ben je ook hoogbegaafd of twijfel je daarover en wil je daar graag over praten met iemand? Je kunt op maandag en dinsdag de hulplijn van het Landelijk Informatiecentrum Hoogbegaafdheid bellen: 0174-294710 (tussen 10 en 14 uur). Of kijk op ihbv.nl, mensa.nl of hb-forum.nl.